

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

**GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2010 DEEL IIA**

Gids voor het Leven Lang Leren Programma 2010

Deel II a: Subprogramma's en Acties

TC-versie

INDEX VAN PROGRAMMA'S EN ACTIES

SECTORALE PROGRAMMA'S	4
<i>Wat zijn de doelstellingen?</i>	4
COMENIUS	5
<i>Wat zijn de doelstellingen?</i>	5
<i>Wie kan deelnemen?</i>	5
<i>Comenius steunt de volgende activiteiten</i>	7
<i>Welke COMENIUS acties zijn er?</i>	7
ERASMUS	9
<i>Wat zijn de doelstellingen?</i>	9
<i>Wie kan deelnemen?</i>	10
<i>Welke soorten activiteiten?</i>	11
<i>Welke ERASMUS Acties zijn er?</i>	12
LEONARDO DA VINCI	13
<i>Wat zijn de Doelstellingen?</i>	13
<i>Wie kan deelnemen?</i>	13
<i>Welke Soorten Activiteiten?</i>	14
<i>Welke Leonardo da Vinci Acties zijn er?</i>	15
GRUNDTVIG	16
<i>Wat zijn de Doelstellingen?</i>	16
<i>Wie kan deelnemen?</i>	16
<i>Welke Soorten Activiteiten?</i>	17
<i>Welke GRUNDTVIG Acties zijn er?</i>	18
TRANSVERSAAL PROGRAMMA	19
<i>Wat zijn de Doelstellingen?</i>	19
BELEIDSSAMENWERKING EN INNOVATIE OP HET GEBIED VAN EEN LEVEN LANG LEREN (KERNACTIVITEIT 1)	21
<i>Welke Soorten Activiteiten?</i>	21
<i>Welke acties van Beleidssamenwerking en Innovatie op het gebied van Een Leven Lang Leren zijn er?</i>	22
TALLEN (KERNACTIVITEIT 2)	23
<i>Welke Soorten Activiteiten?</i>	23
<i>Welke Taalacties zijn er?</i>	23
DE ONTWIKKELING VAN OP ICT-GEBASEERDE INNOVATIEVE CONTENT, DIENSTEN, PEDAGOGIEK EN PRAKTIJKEN VOOR EEN LEVEN LANG LEREN (KERNACTIVITEIT 3)	24
<i>Welke Soorten Activiteiten?</i>	24
<i>Welke ICT-Acties zijn er?</i>	24
DE VERSPREIDING EN HET GEBRUIK VAN RESULTATEN EN DE UITWISSELING VAN GOEDE PRAKTIJKEN (KERNACTIVITEIT 4)	25
<i>Wat zijn de doelstellingen?</i>	25
<i>Welke Soorten Activiteiten?</i>	25
<i>Hoe passen activiteiten van KA4 bij de verspreidings- en gebruiksactiviteiten van de andere onderdelen van het Leven Lang Leren Programma?</i>	25
<i>Welke Verspreidings- en Gebruiksacties zijn er?</i>	26
JEAN MONNET PROGRAMMA	27
<i>Wat zijn de Doelstellingen?</i>	27

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

**GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2010 DEEL IIA**

Wie kan deelnemen?..... 27
Welke Soorten Activiteiten? 27
Welke Jean Monnet Acties zijn er? 28

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

SECTORALE PROGRAMMA'S

Wat zijn de doelstellingen?

- (a) Het **Comenius** programma behandelt de onderwijs- en leerbehoeften van personen in het kleuter-, basis of voortgezet en middelbaar onderwijs, evenals de instellingen en organisaties die dergelijk onderwijs verschaffen
- (b) Het **Erasmus** programma behandelt de onderwijs- en leerbehoeften van personen in het formeel hoger onderwijs, het hoger beroepsonderwijs of hogere beroepsopleidingen, ongeacht de duur van de training of de kwalificatie en met inbegrip van opleidingen voor promovendi, evenals de instellingen en organisaties die dergelijk onderwijs en dergelijke trainingen verschaffen of bevorderen
- (c) Het **Leonardo da Vinci** programma behandelt de onderwijs- en leerbehoeften van personen in het beroepsonderwijs of in beroepsopleidingen, behalve op het tertiaire niveau, evenals op de instellingen en organisaties die dergelijk onderwijs en dergelijke trainingen verschaffen of bevorderen
- (d) Het **Grundtvig** programma behandelt de onderwijs- en leerbehoeften van personen die niet-beroepsgerichte formele, non-formele of informele vormen van volwasseneneducatie volgen, evenals de instellingen en organisaties die dergelijk onderwijs en dergelijke trainingen verschaffen of bevorderen

De acties van deze vier programma's kunnen voorbereid worden door middel van **Vorbereidende Bezoeken**.

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

COMENIUS

Wat zijn de doelstellingen?

Specifieke doelstellingen

- Het ontwikkelen van kennis en begrip bij jonge mensen en onderwijspersoneel met betrekking tot de diversiteit van de Europese culturen en talen en de waarde van deze diversiteit
- Het helpen van jonge mensen bij het verwerven van de algemene levensvaardigheden en competenties die noodzakelijk zijn voor hun persoonlijke ontwikkeling, voor hun toekomstige tewerkstelling en voor een actief Europees burgerschap

Operationele doelstellingen

- Het verbeteren van de kwaliteit van mobiliteit en het vergroten van het aantal mobiliteitsacties met leerlingen en onderwijspersoneel in verschillende Lidstaten
- Het verbeteren van de kwaliteit en het vergroten van het aantal partnerschappen tussen scholen in verschillende Lidstaten, zodat er tijdens de periode van het programma minstens 3 miljoen leerlingen worden betrokken bij gezamenlijke onderwijsactiviteiten
- Het stimuleren van het leren van moderne vreemde talen
- Het ondersteunen van de ontwikkeling van op ICT-gebaseerde innovatieve content, diensten, pedagogiek en praktijken voor een leven lang leren
- Het verhogen van de kwaliteit en de Europese dimensie van docententraining
- Het ondersteunen van verbeteringen in pedagogische benaderingen en schoolmanagement

Wie kan deelnemen?

In feite iedereen die bij schoolonderwijs betrokken is:

- Leerlingen in het schoolonderwijs tot aan het einde van het voortgezet en middelbaar onderwijs
- Scholen, zoals gespecificeerd door de Lidstaten, gaande van kleuterscholen tot scholen voor voortgezet en middelbaar onderwijs
- Onderwijsgevend en andere personeelscategorieën binnen deze scholen
- Verenigingen, organisaties zonder winstoogmerk, ngo's en vertegenwoordigers van personen die bij het schoolonderwijs betrokken zijn
- Personen en organen die verantwoordelijk zijn voor de organisatie en voorzieningen op het onderwijsgebied op lokaal, regionaal en nationaal niveau

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

- Onderzoekscentra en -organisaties die zich bezighouden met vraagstukken rond een leven lang leren
- Instellingen voor hoger onderwijs
- Autoriteiten die begeleiding, advies en voorlichting bieden

Specifieke voorwaarden voor deze actie:

Scholen die aan het Comenius Programma deelnemen, moeten gevestigd zijn in een land dat deelneemt aan het Leven Lang Leren Programma. Daarnaast moeten ze ook tot één van de instellingstypes behoren uit de lijst van geschikte instellingstypes van de Nationale autoriteiten (link: http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/comenius/school_en.html)

We vestigen ook uw aandacht op onderstaande specifieke gevallen:

- 1) Scholen onder toezicht van nationale autoriteiten van een ander land (bijv. lycée français, Duitse scholen, Britse "Legerscholen")
De nationale autoriteiten die toezicht houden op de administratie, de financiën en de content van het curriculum van de betreffende school, beslissen welke instellingen in aanmerking komen voor het programma. Dit principe impliceert de volgende operationele modaliteiten:
 - De deelname van "nationale scholen" die in een ander land gevestigd zijn, wordt gesteund door de Comenius begroting van het toezichthoudende land (= "land van herkomst")
 - Deze nationale scholen kunnen aan iedere Comenius activiteit deelnemen; dezelfde regels als die voor iedere andere geschikte school van het toezichthoudende land zullen gelden.
- 2) Gespecialiseerde scholen
De beslissing of andere nationale scholen, zoals minderheidsscholen, privéscholen voor expats enz. mogen deelnemen aan Comenius, komt toe aan de nationale autoriteiten van het land waar de instelling is gevestigd.
- 3) Europese scholen
De Europese scholen zijn officiële onderwijsinstellingen die onder de gezamenlijke bevoegdheid van de regeringen van de Lidstaten van de Europese Unie vallen. Ook zij komen in aanmerking om deel te nemen aan Comenius. Aanvragen moeten worden ingediend bij het Nationaal Agentschap van het land waar de scholen zijn gevestigd. Deze aanvragen zullen dezelfde selectieprocedure volgen als de lokale scholen. Wat België betreft, moeten de drie Nationale Agentschappen geschikte regelingen met elkaar overeenkomen. Europese scholen volgen dezelfde Comenius regels als iedere andere geschikte school in het land waar zij zijn gevestigd. Er mag echter maar één Europese school per Partnerschap deelnemen als coördinator of als partner. Het personeel van Europese scholen mag onder dezelfde voorwaarden als het personeel van alle andere in aanmerking komende scholen deelnemen aan Comenius nascholingen.

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

Comenius steunt de volgende activiteiten

De volgende acties worden door het Comenius Programma gesteund:

- **Mobiliteit van personen naar een ander Europees land**, wat o.a. het volgende kan omvatten:
 - Uitwisseling van leerlingen en personeel in het kader van een project of partnerschap
 - Individuele mobiliteit van leerlingen in het kader van een doorlopende of eerdere schoolpartnerschap
 - Deelname aan trainingsactiviteiten voor docenten en ander onderwijzend personeel
 - Voorbereidende bezoeken voor activiteiten op het gebied van Partnerschappen, Netwerken en Multilaterale Projecten, en
 - Assistentenschappen voor toekomstige docenten
- **Schoolpartnerschappen** tussen scholen uit verschillende Europese landen ter ontwikkeling van gezamenlijke leerprojecten voor leerlingen en hun docenten.
- **Comenius Regiopartnerschappen** tussen lokale en regionale autoriteiten die actief zijn op het vlak van schoolonderwijs. Zij streven naar de verrijking van het onderwijsaanbod voor de schoolgaande jeugd door de samenwerking tussen de bevoegde autoriteiten, scholen en andere onderwijsverlenende instellingen in verschillende Europese regio's te ondersteunen.
- Het **eTwinning** initiatief maakt gebruik van de mogelijkheden die het internet en de digitale media bieden om de samenwerking tussen de Europese scholen, het samenwerkend leren en de projectgebaseerde pedagogie te stimuleren
- **Multilaterale projecten** zijn gericht op het ontwikkelen, bevorderen en verspreiden van nieuwe curricula, nieuwe trainingscursussen of -materialen voor docenten en nieuwe onderwijsmethoden, alsook op het bieden van een kader voor de organisatie van mobiliteitsactiviteiten voor docenten in opleiding
- **Multilaterale Netwerken** zijn erop gericht om Europese samenwerking en innovatie te promoten in specifieke thema's die van bijzonder belang zijn voor het schoolonderwijs in een Europese context.
- **Begeleidende maatregelen** willen diverse activiteiten ondersteunen, die een duidelijke bijdrage leveren aan de verwezenlijking van de doelstellingen van het Comenius programma

Welke COMENIUS acties zijn er?

- COMENIUS Voorbereidende bezoeken
- COMENIUS Assistentenschappen (ASSISTENTEN)
- COMENIUS Assistentenschappen (GASTINSTELLINGEN)
- COMENIUS Individuele Mobiliteit van Leerlingen
- COMENIUS Nascholing van Onderwijsgeevenden en ander Personeel in het Schoolonderwijs (IST)
- COMENIUS Multilaterale schoolpartnerschappen
- COMENIUS Bilaterale schoolpartnerschappen
- COMENIUS Regiopartnerschappen
- COMENIUS Multilaterale projecten

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

**GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II**

- COMENIUS Multilaterale netwerken
- COMENIUS Begeleidende maatregelen
- eTwinning

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

ERASMUS

Het in 1987 gelanceerde Erasmus programma is het vlaggenschip van de Europese onderwijs- en trainingsprogramma's voor mobiliteit en samenwerking binnen het hoger onderwijs in Europa. De verschillende acties van dit programma bieden niet alleen mogelijkheden voor studenten die in het buitenland willen studeren of werken, maar ook voor hoogleraren en ander personeel, zelfs uit bedrijven, die in het buitenland college willen geven en voor personeel uit het hoger onderwijs dat in het buitenland een training wil volgen. Bovendien ondersteunt het programma ook de samenwerking van instellingen voor hoger onderwijs (HOI's) via intensieve programma's, academische en structurele netwerken en multilaterale projecten en hun inspanningen voor een betere band met het bedrijfsleven.

Wat zijn de doelstellingen?

Specifieke doelstellingen

- Het ondersteunen van de vorming van een Europese Hoger Onderwijsruimte
- Het versterken van de bijdrage die het hoger onderwijs en het hoger beroepsonderwijs leveren aan innovatieprocessen

Operationele doelstellingen

- Het verbeteren van de kwaliteit van de mobiliteit en het vergroten van de mobiliteit onder studenten en onderwijzend personeel in heel Europa, zodat tegen 2012 ten minste drie miljoen studenten in het kader van Erasmus en de daaraan voorafgaande programma's mobiel zijn geweest
- Het bewerkstelligen van meer en een kwalitatief betere multilaterale samenwerking tussen de instellingen voor hoger onderwijs in Europa
- Het vergroten van de transparantie en de compatibiliteit tussen de kwalificaties die in het hoger onderwijs en het hoger beroepsonderwijs in Europa verworven kunnen worden
- Het bewerkstelligen van meer en een kwalitatief betere samenwerking tussen de instellingen voor hoger onderwijs en ondernemingen
- Het bevorderen van de ontwikkeling van innovatieve praktijken op het gebied van onderwijs en trainingen op tertiair niveau en van de overdracht daarvan, ook tussen de andere deelnemende landen
- Het ondersteunen van de ontwikkeling van op ICT-gebaseerde innovatieve content, diensten, pedagogiek en praktijken voor een leven lang leren

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

Wie kan deelnemen?

- Studenten en stagiairs in alle vormen van het onderwijs en trainingen op tertiair niveau
- Instellingen voor hoger onderwijs, zoals gespecificeerd door de EU-Lidstaten en andere deelnemende landen
- Docenten, opleiders en ander personeel in deze instellingen
- Personeel van organisaties die zich bezighouden met onderwijsactiviteiten
- Verenigingen en vertegenwoordigers van personen die bij het hoger onderwijs betrokken zijn, met inbegrip van de desbetreffende verenigingen van studenten, universiteiten en docenten/opleiders
- Ondernemingen, sociale partners en andere vertegenwoordigers uit het werklevens
- Publieke en private organisaties, met inbegrip van organisaties zonder winstoogmerk en ngo's, die verantwoordelijk zijn voor de organisatie en voorzieningen op onderwijsgebied op lokaal, regionaal en nationaal niveau
- Onderzoekscentra en -organisaties die zich bezighouden met vraagstukken rond een leven lang leren
- Autoriteiten die begeleiding, advies en voorlichting bieden

Specifieke voorwaarden voor deze actie:

- Om voor het programma in aanmerking te komen, moet een instelling voor hoger onderwijs over een Erasmus University Charter (EUC) beschikken. Het Erasmus programma is echter ook toegankelijk voor een breed scala andere actoren (bedrijven, sociale partners, onderzoekscentra, enz.), zoals bepaald in Artikel 20 van het Besluit van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Leven Lang Leren Programma. Deze actoren hoeven natuurlijk geen Erasmus University Charter aan te vragen om stages voor studenten te organiseren of om aan multilaterale projecten, netwerken of begeleidende maatregelen deel te nemen.
- Voor studentenstages moet de instelling voor hoger onderwijs over een Extended Erasmus University Charter beschikken (meer informatie hierover vindt u in de specifieke informatie over het EUC). De betrokken consortia moeten in dit kader houder zijn van een Erasmus Consortium Placement Certificate.
- In de loop van zijn of haar studie kan iemand maximaal drie Erasmus subsidies krijgen: één subsidie voor een studieperiode, één voor een stage en één voor deelname aan een Erasmus Mundus Masteropleiding.
- Bij mobiliteit moet ten minste het thuis- of het gastland een EU-Lidstaat zijn.
- Bij consortia geldt dat ten minste één van hun organisaties een EU-Lidstaat moet zijn

Welke soorten activiteiten?

- De mobiliteit van natuurlijke personen¹ die kan bestaan uit:
 - De mobiliteit van studenten om te studeren aan een instelling voor hoger onderwijs in een ander deelnemend land ('Erasmus studenten')²
 - De mobiliteit van studenten voor het ondernemen van een stage in een onderneming, trainingsinstituut, onderzoekscentrum of andere organisaties in een ander deelnemend land ('Erasmus studenten')
 - De mobiliteit van onderwijzend personeel uit instellingen voor hoger onderwijs of van gastpersoneelsleden van ondernemingen met het doel bij een instelling voor hoger onderwijs in een ander deelnemend land college te geven
 - De mobiliteit van onderwijzend of ander personeel uit instellingen voor hoger onderwijs met het doel een training in een ander deelnemend land te volgen
 - Intensieve taalcursussen in het kader van Erasmus die voor gaststudenten in deelnemende landen georganiseerd worden, waar minder verspreide en minder onderwezen talen gesproken worden
 - Intensieve programma's in het kader van Erasmus die op multilaterale basis worden georganiseerd
- Multilaterale projecten die zich onder andere richten op innovatie, experimenten en de uitwisseling van goede praktijken in de domeinen die in de specifieke en operationele doelstellingen worden vermeld. De projecten moeten daarbij gericht zijn op de ontwikkeling en uitvoering van studieprogramma's; de ontwikkeling van strategieën om een specifiek aspect van het hoger onderwijs te moderniseren; de bevordering van de samenwerking tussen instellingen voor hoger onderwijs en ondernemingen of de verdere uitwerking van belangrijke aspecten voor virtuele campussen
- Netwerken ('Erasmus netwerken') bestaande uit instellingen voor hoger onderwijs en andere organisaties en die een studierichting of een interdisciplinair terrein bestrijken om nieuwe concepten en competenties op het gebied van leren te ontwikkelen ('Academische netwerken') of om een structureel of managementaangelegenheid van het hoger onderwijs te behandelen teneinde innovatieve oplossingen en benaderingen te stimuleren ('Structurele netwerken')
- Initiatieven die, hoewel ze niet in aanmerking komen voor de andere acties van het Erasmus Programma, niettemin duidelijk zullen bijdragen tot het bewerkstelligen van de doelstellingen van het Erasmus programma (begeleidende maatregelen)
- Voorbereidende bezoeken die helpen om contacten te leggen met toekomstige partners met het oog op een nauwere samenwerking

¹ Er kan ook steun worden verleend voor een actie van instellingen voor hoger onderwijs en ondernemingen in het eigen land en het gastland, om de kwaliteit van de maatregelen op het gebied van de mobiliteit, waaronder ook voorbereidende taalcursussen en opfriscursussen, in alle fases te verzekeren.

² 1) Studenten aan instellingen voor hoger onderwijs die op zijn vroegst in het tweede jaar en in het kader van de mobiliteitsactiviteiten van het Erasmus programma een studieperiode in een ander deelnemend land doorbrengen, ongeacht of ze in het kader van het programma al dan niet financiële steun toegekend kregen. Dergelijke studieperioden moeten in het kader van de interinstitutionele akkoorden tussen de eigen instelling en de gastinstelling volledig erkend worden; 2) studenten die zich ingeschreven hebben voor een gezamenlijk masterprogramma en mobiliteit uitoefenen; 3) studenten aan instellingen voor hoger onderwijs die deelnemen aan een stage.

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

Welke ERASMUS Acties zijn er?

Eerste vereisten

- ERASMUS University Charter
- ERASMUS Consortium Placement Certificate

Acties

- ERASMUS Voorbereidende Bezoeken
- ERASMUS Organisatie van Mobiliteit
- ERASMUS Mobiliteit van Studenten voor Studiedoeleinden
- ERASMUS Mobiliteit van Studenten voor Stages
- ERASMUS Stafmobiliteit- Onderwijsopdrachten voor onderwijzend personeel uit HOI's en gastpersoneel van ondernemingen
- ERASMUS Stafmobiliteit- Trainingen voor HOI-Personeel in Ondernemingen en HOI's
- ERASMUS Intensieve Taalcursussen
- ERASMUS Intensieve Programma's
- ERASMUS Academische Netwerken
- ERASMUS Structurele Netwerken
- ERASMUS Curriculum Development-Projecten
- ERASMUS Modernisering van het Hoger Onderwijs
- ERASMUS Samenwerking tussen Instellingen voor Hoger Onderwijs en Ondernemingen
- ERASMUS Virtuele Campussen
- ERASMUS Begeleidende Maatregelen

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

LEONARDO DA VINCI

Wat zijn de Doelstellingen?

Specifieke doelstellingen

- Deelnemers aan scholings- en nascholingsactiviteiten ondersteunen bij de verwerving en de toepassing van kennis, vaardigheden en kwalificaties om hun persoonlijke ontwikkeling te bevorderen
- De verbetering van kwaliteit en innovatie ondersteunen van de stelsels, instellingen en praktijken in het beroepsonderwijs en -opleidingen
- De aantrekkelijkheid van beroepsonderwijs en -opleidingen en mobiliteit voor werkgevers en individuele personen bevorderen en de mobiliteit van werkende stagiairs vergemakkelijken

Operationele doelstellingen

- De kwaliteit van de mobiliteit verbeteren en het vergroten van de mobiliteit onder personen die initieel beroepsonderwijs, een initiële beroepsopleiding of bij- en nascholing volgen, teneinde het aantal stages in ondernemingen te verhogen tot minstens 80 000 per jaar tegen het einde van het Leven Lang Leren Programma
- De kwaliteit van de samenwerking verbeteren en het vergroten van de samenwerking tussen instellingen of organisaties die leermogelijkheden aanbieden, ondernemingen, sociale partners en andere relevante organisaties in heel Europa
- De ontwikkeling bevorderen van innovatieve praktijken op het gebied van beroepsonderwijs en -opleidingen behalve op tertiair niveau en ook de overdracht daarvan, ook van het ene naar het andere deelnemende land
- De transparantie en erkenning van kwalificaties en competenties verbeteren, met inbegrip van deze die door non-formeel en informeel leren verworven werden
- Het leren van moderne vreemde talen stimuleren
- De ontwikkeling van op ICT-gebaseerde innovatieve content, diensten, pedagogiek en praktijken voor een leven lang leren ondersteunen

Wie kan deelnemen?

- Lerenden in alle vormen van het beroepsonderwijs en van beroepsopleidingen behalve op het tertiair niveau
- Mensen op de arbeidsmarkt
- Instellingen en organisaties die leermogelijkheden aanbieden binnen de onderdelen die door het Leonardo da Vinci Programma worden gesteund

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

- Docenten, opleiders en ander personeel in deze instellingen of organisaties
- Verenigingen en vertegenwoordigers van betrokkenen bij het beroepsonderwijs of bij beroepsopleidingen, met inbegrip van verenigingen van stagiairs, ouders en docenten
- Ondernemingen, sociale partners en andere vertegenwoordigers uit het werklevens, met inbegrip van Kamers van Koophandel en andere handelsorganisaties
- Organisaties die begeleiding, advies en voorlichting aanbieden met betrekking tot alle aspecten van een leven lang leren
- Personen en instellingen die verantwoordelijk zijn voor de stelsels en beleidsregels met betrekking tot alle aspecten van het beroepsonderwijs en beroepsopleidingen op lokaal, regionaal en nationaal niveau
- Onderzoekscentra en -organisaties die zich bezighouden met vraagstukken rond een leven lang leren
- Instellingen voor hoger onderwijs
- Organisaties zonder winstoogmerk, vrijwilligersorganisaties en ngo's

Welke Soorten Activiteiten?

De volgende acties worden door het Leonardo da Vinci Programma gesteund:

- De mobiliteit van natuurlijke personen³ die kan bestaan uit:
 - Transnationale stages in ondernemingen of trainingsinstellingen
 - Stages en uitwisselingen die gericht zijn op de verdere professionele ontwikkeling van opleiders en adviseurs, alsook op de verantwoordelijken voor trainingsinstellingen en voor de trainingsplanning en loopbaanbegeleiding binnen ondernemingen
- Partnerschappen die gericht zijn op vraagstukken die voor de deelnemende organisaties van wederzijds belang zijn
- Multilaterale projecten, in het bijzonder projecten die de beroepsopleidingsstelsels beogen te verbeteren door het accent te leggen op de overdracht van innovatie, met inbegrip van de talige, culturele en wettelijke aanpassing van innovatieve producten en processen uit uiteenlopende contexten aan de behoeften van het eigen land
- Multilaterale projecten die de beroepsopleidingsstelsels beogen te verbeteren door het accent te leggen op de ontwikkeling van innovatie en van goede praktijken
- Thematische netwerken van experts en organisaties die rond specifieke vraagstukken op het gebied van beroepsonderwijs en beroepsopleidingen werken
- Studiebezoeken en voorbereidende bezoeken voor mobiliteits-, partnerschaps-, project- of netwerkactiviteiten
- Andere initiatieven die gericht zijn op het bevorderen van de doelstellingen van het Leonardo da Vinci Programma ('Begeleidende Maatregelen')

³ Bij het regelen of ondersteunen van de organisatie van een dergelijke mobiliteit moeten de noodzakelijke voorbereidende maatregelen getroffen worden, waaronder taalcursussen, en moet ervoor gezorgd worden dat personen die bij de mobiliteit betrokken zijn, op passende wijze toezicht en ondersteuning krijgen.

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

Welke Leonardo da Vinci Acties zijn er?

Eerste vereisten

- Leonardo da Vinci Mobiliteitscertificaat

Acties

- LEONARDO DA VINCI Voorbereidende bezoeken
- LEONARDO DA VINCI IVT ('Initial Vocational Training' - Initiële beroepsopleiding)
- LEONARDO DA VINCI PLM ('People in the Labour Market' Mensen op de Arbeidsmarkt)
- LEONARDO DA VINCI VETPRO ('VET Professionals' Professionals uit het beroepsonderwijs en de beroepsopleidingen)
- LEONARDO DA VINCI Partnerschappen
- LEONARDO DA VINCI Overdracht van innovatie
- LEONARDO DA VINCI Ontwikkeling van innovatie
- LEONARDO DA VINCI Multilaterale netwerken
- LEONARDO DA VINCI Begeleidende maatregelen

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

GRUNDTVIG

Wat zijn de Doelstellingen?

Specifieke doelstellingen

- Reageren op de onderwijskundige uitdaging van een verouderende Europese bevolking
- Volwassenen leertrajecten bieden om hun kennis en competenties te verbeteren

Operationele doelstellingen

- Het verbeteren van de kwaliteit en toegankelijkheid van de mobiliteit in heel Europa van personen in de volwasseneneducatie en het vergroten van die mobiliteit om tegen 2013 in dit kader de mobiliteit van minstens 7 000 personen per jaar te ondersteunen
- Het bewerkstelligen van meer en een kwalitatief betere samenwerking tussen organisaties die betrokken zijn bij de volwasseneneducatie doorheen Europa
- Het bieden van ondersteuning aan personen uit sociaal zwakke milieus en uit randgroepen, in het bijzonder aan ouderen en personen die het onderwijs zonder basiskwalificaties hebben verlaten, zodat zij alternatieve mogelijkheden aangeboden krijgen om deel te nemen aan volwasseneneducatie
- Het bevorderen van de ontwikkeling van innovatieve praktijken in de volwasseneneducatie en van de overdracht ervan, ook van het ene naar het andere deelnemende land
- Het ondersteunen van de ontwikkeling van op ICT-gebaseerde innovatieve content, diensten, pedagogiek en praktijken voor een leven lang leren
- Het verbeteren van pedagogische benaderingen en het management van organisaties op het gebied van de volwasseneneducatie

Wie kan deelnemen?

- Lerende volwassenen
- Instellingen en organisaties die leermogelijkheden aan volwassenen bieden, ongeacht of deze van een formele, non-formele of informele aard zijn
- Docenten en ander personeel uit deze instellingen of organisaties
- Instellingen die betrokken zijn bij de initiële training en de nascholing van personen die in de volwasseneneducatie werken
- Verenigingen en vertegenwoordigers van de betrokkenen bij de volwasseneneducatie, met inbegrip van verenigingen van lerenden en docenten
- Autoriteiten die begeleiding, advies en voorlichting aanbieden met betrekking tot alle aspecten van de volwasseneneducatie

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

- Personen en instellingen die verantwoordelijk zijn voor de stelsels en beleidsregels met betrekking tot alle aspecten van de volwasseneneducatie op lokaal, regionaal en nationaal niveau
- Onderzoekscentra en -organisaties die zich bezighouden met vraagstukken rond volwasseneneducatie
- Ondernemingen
- Organisaties zonder winstoogmerk, vrijwilligersorganisaties, niet-gouvernementele organisaties (ngo's)
- Instellingen voor hoger onderwijs die actief zijn op het vlak van volwasseneneducatie

Welke Soorten Activiteiten?

De volgende acties worden door het Grundtvig programma gesteund:

- Mobiliteit van individuele personen⁴, die kan bestaan uit nascholing, bezoeken, assistentschappen en uitwisselingen van personeelsleden uit de volwasseneneducatie, alsook tal van kansen voor lerende volwassenen, zoals het bijwonen van Grundtvig Workshops en deelnemen aan Lerende Partnerschappen en Senior Vrijwilligers Projects in het kader van het 'Grundtvig Initiatief voor Vrijwilligerswerk in Europa voor Senioren' ("GIVE")
- Partnerschappen die gericht zijn op vraagstukken die voor de deelnemende organisaties van wederzijds belang zijn ("Lerende Partnerschappen")
- Multilaterale projecten die de stelsels voor volwasseneneducatie beogen te verbeteren door de ontwikkeling en overdracht van innovatie en van goede praktijken
- Thematische netwerken van experts en organisaties ('Grundtvig Netwerken') die met name werken aan:
 - De ontwikkeling van de volwasseneneducatie in de studierichting, op het vakgebied of in de managementaangelegenheid, waarvoor het netwerk is opgericht
 - De vaststelling, verbetering en verspreiding van relevante goede praktijken en innovatie
 - De inhoudelijke ondersteuning van door anderen opgezette projecten en partnerschappen en de bevordering van een interactieve samenwerking tussen dit soort projecten en partnerschappen
 - De bevordering van de verdere ontwikkeling van behoefteanalyses en kwaliteitsverzekering in de volwasseneneducatie
- Voorbereidende bezoeken: een mobiliteitssubsidie die een vertegenwoordiger van een instelling de mogelijkheid geeft om een contactseminar of een bijeenkomst met toekomstige partners bij te wonen
- Andere initiatieven die gericht zijn op het bevorderen van de doelstellingen van het Grundtvig Programma ('Begeleidende Maatregelen')

⁴ Bij het regelen of ondersteunen van de organisatie van een dergelijke mobiliteit moeten de noodzakelijke voorbereidende maatregelen getroffen worden en moet ervoor gezorgd worden dat de personen die bij de mobiliteit betrokken zijn, op passende wijze toezicht en ondersteuning krijgen.

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

Welke GRUNDTVIG Acties zijn er?

- GRUNDTVIG Voorbereidende Bezoeken
- GRUNDTVIG Bezoeken en Uitwisselingen voor personeel uit de volwasseneneducatie
- GRUNDTVIG Assistentschappen
- GRUNDTVIG Nascholingen voor personeel uit de volwasseneneducatie
- GRUNDTVIG Workshops
- GRUNDTVIG Lerende Partnerschappen
- GRUNDTVIG Senior Vrijwilligers Projecten
- GRUNDTVIG Multilaterale projecten
- GRUNDTVIG Multilaterale netwerken
- GRUNDTVIG Begeleidende maatregelen

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

TRANSVERSAAL PROGRAMMA

Wat zijn de Doelstellingen?

Specifieke doelstellingen

- De bevordering van Europese samenwerking op gebieden die twee of meer subprogramma's omvatten
- De bevordering van de kwaliteit en transparantie van de onderwijs- en trainingsstelsels van de Lidstaten

Operationele doelstellingen

- Het ondersteunen van beleidsontwikkeling en samenwerking op Europees niveau op het gebied van een leven lang leren, met name in de context van het Lissabonproces 'Onderwijs en Opleiding 2010'⁵, evenals het Bologna- en Kopenhagenproces en hun opvolgers
- Het zorgen voor voldoende vergelijkbare gegevens, statistieken en analyses ter ondersteuning van de ontwikkeling van beleidsmaatregelen op het gebied van een leven lang leren, de vooruitgang in het verwezenlijken van de doelstellingen en streefcijfers controleren en gebieden die specifieke aandacht vergen, identificeren
- Het leren van talen bevorderen en linguïstische diversiteit in de Lidstaten ondersteunen
- Het ondersteunen van de ontwikkeling van op ICT-gebaseerde innovatieve content, diensten, pedagogiek en praktijken voor een leven lang leren
- Het zorgen voor de erkenning, verspreiding en toepassing op de juiste manier en op grote schaal van de resultaten van het Leven Lang Leren Programma

Opgelet:

Een van de toekenningscriteria voor het Transversaal Programma is dat ieder voorstel twee of meerdere onderwijssectoren moet bestrijken.

Indien het voorstel slechts één sector bestrijkt, moet het worden ingediend bij het betreffende sectorale subprogramma. Indien een voorstel bijvoorbeeld als doel heeft taalcursussen te ontwikkelen voor studenten uit het schoolonderwijs (doelgroep), dan moet het onder Comenius worden ingediend.

Indien het voorstel echter twee of meerdere onderwijssectoren bestrijkt, dan kan het worden ingediend bij één van de Kernactiviteiten van het Transversaal Programma. In

⁵ Meer informatie hierover vindt u op de volgende website:
http://ec.europa.eu/education/policies/2010/et_2010_en.html

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

**GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II**

het geval dat een voorstel meer dan één onderwijssector bestrijkt en ook de doelgroepen ervan deel uitmaken van meerdere onderwijssectoren, moet het worden ingediend bij één van de Kernactiviteiten van het Transversaal Programma. Enkel projecten die meer dan één onderwijssector bestrijken, komen dus in aanmerking voor het Transversaal Programma.

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

BELEIDSSAMENWERKING EN INNOVATIE OP HET GEBIED VAN EEN LEVEN LANG LEREN (KERNACTIVITEIT 1)

Welke Soorten Activiteiten?

De volgende acties worden ondersteund door de kernactiviteiten van beleidssamenwerking en innovatie op het gebied van een leven lang leren:

- Individuele mobiliteit, waaronder studiebezoeken voor experts en functionarissen die worden aangewezen door nationale, regionale en lokale autoriteiten, voor directeuren van onderwijs- en trainingsinstellingen en begeleidingsdiensten en diensten voor de validering van verworven kennis en voor sociale partners
- Multilaterale projecten die gericht zijn op het voorbereiden en testen van beleidsvoorstellen die op EU-niveau zijn ontwikkeld, en op innovatie op het gebied van een leven lang leren
- Multilaterale samenwerkingsnetwerken van experts en/of instellingen die samenwerken rond beleidskwesties. Dergelijke netwerken kunnen bestaan uit:
 - Thematische netwerken voor vraagstukken in verband met de inhoudelijke kant van een leven lang leren of met werkwijzen en beleidsmaatregelen rond een leven lang leren. Dergelijke netwerken kunnen goede praktijken en innovatie constateren, uitwisselen, in kaart brengen en analyseren, alsook voorstellen doen voor een betere en bredere toepassing van deze goede praktijken in de Lidstaten.
 - Fora over strategische vraagstukken op het gebied van een leven lang leren
- Observatie en analyse van het beleid en de stelsels op het gebied van een leven lang leren. Dit kan de volgende zaken omvatten:
 - Studies en vergelijkende onderzoeken
 - De ontwikkeling van indicatoren en statistische enquêtes, met inbegrip van ondersteuning van de werkzaamheden op het gebied van een leven lang leren in samenwerking met Eurostat
 - Ondersteuning van de werkzaamheden van het Eurydice netwerk en subsidie van de door de Commissie opgerichte Europese Eurydice eenheid
- Acties ter ondersteuning van de transparantie en erkenning van kwalificaties en competenties (ook die verworven door non-formeel en informeel leren), voorlichting over en begeleiding in verband met mobiliteit voor leerdoelenden, en samenwerking op het gebied van de kwaliteitsverzekering. Hieronder vallen onder meer:
 - Netwerken van organisaties die mobiliteit en erkenning bevorderen, zoals Euroguidance en de nationale informatiecentra voor academische erkenning (NARIC's)
 - Ondersteuning van transnationale webdiensten, zoals Ploteus
 - Activiteiten in het kader van het Europass initiatief overeenkomstig Besluit 2241/2004 van het Europees Parlement en de Raad betreffende één enkel kader voor transparantie op het gebied van kwalificaties en competenties

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

- Andere initiatieven ('Begeleidende Maatregelen') met inbegrip van 'peer learning'-activiteiten die de doelstellingen van de kernactiviteit beogen te bevorderen

Verschillende van deze acties van de Kernactiviteit "Beleidssamenwerking en innovatie op het gebied van een leven lang leren" zijn gericht op specifieke organen, instellingen of organisaties, en vallen niet onder de algemene oproep tot het indienen van voorstellen. Ze zijn afhankelijk van aparte oproepen tot het indienen van voorstellen of van andere regelingen voor de doelgroep in kwestie.

Welke acties van Beleidssamenwerking en Innovatie op het gebied van Een Leven Lang Leren zijn er?

- KA1 Studiebezoeken voor Specialisten op het vlak van Onderwijs en Beroepsopleiding
- KA1 Studies en Vergelijkend Onderzoek

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

TALLEN (KERNACTIVITEIT 2)

Welke Soorten Activiteiten?

De volgende acties, die werden ontwikkeld om de onderwijs- en leerbehoeften te behandelen die betrekking hebben op meer dan één subprogramma, kunnen worden ondersteund door de Kernactiviteit voor het leren van talen:

- Multilaterale projecten die o.a. gericht zijn op:
 - Het bevorderen van de belangstelling voor talen en de toegang tot hulpmiddelen om talen te leren
 - De ontwikkeling van nieuw materiaal voor het leren van talen, met inbegrip van onlinecursussen en instrumenten voor taaltesten
- Netwerken voor het leren van talen en voor de linguïstische diversiteit
- Andere initiatieven die aansluiten op de doelstellingen van de Kernactiviteit, met inbegrip van conferenties en evenementen voor de verspreiding en het gebruik van resultaten waarbij projecten en toekomstige partners worden samengebracht ('Begeleidende Maatregelen')

Welke Taalacties zijn er?

- KA2 Nieuw materiaal / onlinecursussen / bewustmaking
- KA2 Multilaterale netwerken
- KA2 Begeleidende maatregelen

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

DE ONTWIKKELING VAN OP ICT-GEBASEERDE INNOVATIEVE CONTENT, DIENSTEN, PEDAGOGIEK EN PRAKTIJKEN VOOR EEN LEVEN LANG LEREN (KERNACTIVITEIT 3)

Welke Soorten Activiteiten?

De volgende acties die zijn ontwikkeld om de onderwijs- en leerbehoeften te behandelen die betrekking hebben op meer dan één subprogramma, kunnen worden ondersteund door de kernactiviteit ICT:

- Multilaterale projecten die gericht zijn op de bevordering van ICT-ondersteund leren, vastgelegd in onderwijsstrategieën op lange termijn, en de ontwikkeling en verspreiding van innovatieve methoden, content, diensten en leeromgevingen
- Netwerken die gericht zijn op het delen en uitwisselen van kennis, ervaringen en goede praktijken

Welke ICT-Acties zijn er?

- KA3 Multilaterale projecten
- KA3 Multilaterale netwerken

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

DE VERSPREIDING EN HET GEBRUIK VAN RESULTATEN EN DE UITWISSELING VAN GOEDE PRAKTIJKEN (KERNACTIVITEIT 4)

Wat zijn de doelstellingen?

De voornaamste doelstelling van de acties onder Kernactiviteit 4 '**Verspreiding en Gebruik van Resultaten**' is bijdragen tot het creëren van een kader voor het doeltreffende gebruik van de resultaten van het Leven Lang Leren Programma en eerdere aanverwante programma's op sectoraal, regionaal, nationaal en Europees niveau.

Welke Soorten Activiteiten?

De volgende acties voor het creëren van een kader voor het doeltreffende gebruik van de resultaten van het Leven Lang Leren Programma en eerdere aanverwante programma's op sectoraal, regionaal, nationaal en Europees niveau worden voorgesteld binnen de kernactiviteit Verspreiding en gebruik van resultaten:

- Unilaterale en nationale projecten
- Multilaterale projecten die o.a. gericht zijn op:
 - de ontwikkeling van een geschikt kader (analyse, mechanismen, werkwijzen en praktische hulpmiddelen) om het gebruik van de resultaten van projecten en programma's te vergemakkelijken
 - programmaoverschrijdende acties die het gebruik van resultaten op Europees niveau (per sector, thema, gebruikersgroep, ...) bevorderen; en
 - de bevordering van 'gebruiksactiviteiten' door regionale/Europese/sectorale netwerken met als doel een gunstige wisselwerking tussen de beleidsontwikkeling en praktijkervaringen te creëren
- De ontwikkeling van referentiemateriaal. Dit kan bestaan uit het verzamelen van relevante statistische gegevens en studies op het gebied van de verspreiding en het gebruik van resultaten en de uitwisseling van goede praktijken

Hoe passen activiteiten van KA4 bij de verspreidings- en gebruiksactiviteiten van de andere onderdelen van het Leven Lang Leren Programma?

De acties die op basis van deze Kernactiviteit worden gesubsidieerd, zijn bedoeld ter aanvulling en ondersteuning van de verspreiding en het gebruik van de specifieke projectresultaten uit de vier sectorale programma's en de andere transversale Kernactiviteiten, en de activiteiten die worden gesubsidieerd op basis van de Begeleidende Maatregelen binnen de vier sectorale Programma's en Kernactiviteit 2 Talen. De projecten die op basis van deze Kernactiviteit worden gesubsidieerd moeten zich daarom richten op het creëren van stelsels en mechanismen ter ondersteuning van

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

de verspreiding en het gebruik van resultaten, evenals op het bevorderen van het gebruik van grensoverschrijdende gebruiksactiviteiten op EU-niveau.

Welke Verspreidings- en Gebruiksacties zijn er?

- KA4 Multilaterale projecten

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

GIDS VOOR HET LEVEN LANG LEREN PROGRAMMA
2009 DEEL II

JEAN MONNET PROGRAMMA

Wat zijn de Doelstellingen?

Specifieke doelstellingen

- Het stimuleren van onderwijs, onderzoek en denkprocessen op het gebied van Europese integratiestudies
- Het ondersteunen van een passend aantal instellingen en verenigingen die zich bezighouden met vraagstukken in verband met de Europese integratie en met onderwijs en trainingen vanuit een Europees perspectief

Operationele doelstellingen

- Het stimuleren van hoge kwaliteit in het onderwijs, onderzoek en de denkprocessen rond Europese integratiestudies aan instellingen voor hoger onderwijs in en buiten de Gemeenschap
- Het verbeteren van de kennis en het besef over vraagstukken in verband met de Europese integratie bij gespecialiseerde academici en bij de Europese burger in het algemeen
- Het ondersteunen van belangrijke Europese instellingen die zich met vraagstukken op het gebied van de Europese integratie bezighouden
- Het ondersteunen van kwalitatief hoogstaande Europese verenigingen en instellingen die actief zijn op het gebied van onderwijs en trainingen

Wie kan deelnemen?

- Instellingen voor hoger onderwijs in en buiten de Gemeenschap die in hun eigen land als zodanig erkend zijn
- Verenigingen van hoogleraren en onderzoekers die zich bezighouden met de bestudering van het Europese integratieproces in en buiten de Gemeenschap
- Europese Verenigingen die op Europees niveau actief zijn op het vlak van onderwijs en training

Welke Soorten Activiteiten?

De volgende acties worden door het 'Jean Monnet Programma' gesteund:

Kernactiviteit 1: Ondersteuning voor onderwijs, onderzoek en denkprocessen rond Europese integratie op het niveau van instellingen voor hoger onderwijs wereldwijd (Jean Monnet Actie):

- Unilaterale projecten, waaronder:

- Jean Monnet Leerstoelen, expertisecentra en onderwijsmodules
- Verenigingen van hoogleraren, andere docenten uit het hoger onderwijs en onderzoekers die zich hebben toegelegd op de bestudering van de Europese integratie
- Steun voor onderzoekers die hun onderzoek versterken aan een gastuniversiteit in een ander land (niet beschikbaar in 2009)
- Voorlichtings- en onderzoeksactiviteiten met betrekking tot de Gemeenschap die tot doel hebben het debat, het denkproces en de kennis over het Europese integratieproces te bevorderen
- Multilaterale projecten en netwerken, waarbij ook steun kan worden verleend voor de oprichting van multilaterale onderzoeksgroepen op het gebied van de Europese integratie

Kernactiviteit 2: Exploitatiesubsidies ter ondersteuning van bepaalde operationele en administratieve kosten van de hierna genoemde instellingen die doelstellingen nastreven, die van Europees belang zijn:

- Het Europacollege (campussen te Brugge en Natolin)
- Het Europees Universitair Instituut (Florence)
- Het Europees Instituut voor Bestuurskunde (Maastricht)
- De Academie voor Europees recht (Trier)
- Het Europees Agentschap voor de Ontwikkeling van Onderwijs voor leerlingen met Specifieke Behoeften (Odense)
- Het Internationaal Centrum voor Europese Vorming- CIFE (Nice)

Kernactiviteit 3: Exploitatiesubsidies ter ondersteuning van bepaalde operationele en administratieve kosten van Europese verenigingen die actief zijn op het vlak van het onderwijs en trainingen Deze begunstigden worden geselecteerd na een aparte oproep tot het indienen van voorstellen

Welke Jean Monnet Acties zijn er?

- JEAN MONNET Leerstoelen
- JEAN MONNET Leerstoelen Ad Personam
- JEAN MONNET Expertisecentra
- JEAN MONNET Onderwijsmodules
- JEAN MONNET Informatie- en onderzoeksactiviteiten
- JEAN MONNET Verenigingen van Hoogleraren en Onderzoekers die zich specialiseren in Europese Integratie
- JEAN MONNET Multilaterale Onderzoeksgroepen
- JEAN MONNET Europese verenigingen die actief zijn op het gebied van onderwijs en training